

Kinh tế tập thể ở thành phố Cần Thơ

TRẦN HOÀNG HIẾU*

Qua 10 năm xây dựng và phát triển, kinh tế tập thể của TP. Cần Thơ đã có những bước phát triển đáng ghi nhận. Nhiều mô hình tổ hợp tác, hợp tác xã (HTX) đã và đang phát huy sức mạnh liên kết, tạo bước phát triển mới, đóng góp vào sự phát triển kinh tế - xã hội của Thành phố, song thực tế triển khai vẫn còn nhiều bất cập cần giải quyết.

NHỮNG KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC

Trong những năm qua, kinh tế tập thể ở TP. Cần Thơ không ngừng phát triển. Trong đó, nổi bật lên một số kết quả sau:

Thứ nhất, từng bước giải quyết việc làm, tăng thu nhập và ổn định đời sống của người dân, góp phần quan trọng trong việc giải quyết các vấn đề xã hội ở nông thôn. Theo đó, nhiều HTX đã ứng trước không lấy lãi cho hộ xã viên nghèo gặp khó khăn trong việc cung cấp một số vật tư, như: giống, phân bón, thuốc trừ sâu để phát triển sản xuất. Nhiều hộ nghèo, hộ chính sách được ưu tiên vay vốn hoặc bố trí lao động tham gia các hoạt động dịch vụ phù hợp với khả năng của họ để tăng thu nhập... thúc đẩy quá trình phát triển kinh tế - xã hội của địa phương nói chung, xây dựng nông thôn mới nói riêng. Cụ thể là: HTX Thời An, trong giai đoạn 2008-2012, đã sử dụng quỹ phúc lợi đầu tư hỗ trợ phát triển cộng đồng trên 360 triệu đồng xây dựng các công trình, như: cầu bê tông, cầu giao thông nông thôn, nhà tình nghĩa tại địa phương. HTX giống nông nghiệp Thốt Nốt (quận Thốt Nốt) hoạt động hiệu quả, cung cấp cho thị trường hơn 300 tấn lúa giống mỗi năm. HTX không những giúp xã viên tiêu thụ lúa giống làm ra dễ dàng, mà còn hỗ trợ xã viên kỹ thuật canh tác mới, áp dụng khoa học, kỹ thuật vào sản xuất cho nên chất lượng, hiệu quả lúa giống cao hơn.

Thứ hai, tạo sự đoàn kết, gắn bó, nâng cao tinh thần ý thức trách nhiệm cộng đồng cả trong sản xuất và đời sống, từ đó góp phần xây dựng nông thôn mới trên địa bàn Thành phố. Qua hoạt động của các mô hình kinh tế tập thể, Thành phố đã thực hiện có hiệu quả cuộc vận động toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư; các cuộc vận động, huy động sức dân đóng góp xây dựng kết cấu hạ tầng giao thông nông thôn... Sự liên kết trong sản xuất, đặc biệt là mối liên kết ngang giữa các xã viên với nhau đã góp phần củng cố tính cộng đồng, tạo sự gắn bó hơn cả trong sản xuất và

đời sống. Đây là tiền đề rất quan trọng để TP. Cần Thơ thực hiện thành công Chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới.

Thứ ba, thúc đẩy nhanh quá trình ứng dụng khoa học, công nghệ vào sản xuất, giúp giảm chi phí sản xuất, tăng năng suất lao động, nâng cao chất lượng sản phẩm và hiệu quả sản xuất, kinh doanh, thúc đẩy phát triển lực lượng sản xuất trong nông nghiệp. Sự liên kết sản xuất của các xã viên đã tạo ra những mô hình sản xuất với quy mô lớn, tạo tiền đề quan trọng để đẩy mạnh ứng dụng tiến bộ của khoa học, kỹ thuật hiện đại vào sản xuất. Điển hình là, trong năm 2012, HTX Nông nghiệp Long Điền 1 đã trang bị 4 máy cày hạng trung, 11 máy cật, góp phần giảm thất thoát sau thu hoạch, nâng cao thu nhập cho xã viên. Bên cạnh đó, HTX đã thành lập 6 tổ thủy nông dẫn nước cho xã viên, kết hợp với Trung tâm khuyến nông, Trạm bảo vệ thực vật tổ chức các lớp tập huấn, hội thảo giúp cho nông dân nắm bắt được các kỹ thuật sản xuất, áp dụng những tiến bộ kỹ thuật vào thâm canh góp phần giảm chi phí sản xuất, hạ giá thành sản phẩm, từ đó thu lợi nhuận cao. Cụ thể, trong năm 2012, với việc ứng dụng khoa học trên diện tích gieo trồng 999 ha, HTX đã tiết kiệm 638,710 triệu đồng chi phí sản xuất.

Thứ tư, thúc đẩy sản xuất hàng hóa phát triển, đặc biệt là trong lĩnh vực nông nghiệp. Thông qua các hoạt động dịch vụ, các HTX cung ứng các yếu tố "đầu vào" quan trọng cho các xã viên tiến hành sản xuất, đồng thời, tìm kiếm thị trường tiêu

* ThS., Học viện Chính trị Khu vực IV - TP. Cần Thơ | Email: hieueconomics@yahoo.com.vn

thụ, giải quyết vấn đề “đầu ra” ổn định cho sản phẩm. Thực tế cho thấy, nhiều HTX đã làm tốt công tác liên kết với các doanh nghiệp, ký kết hợp đồng bao tiêu sản phẩm cho xã viên mang lại tính ổn định cho sản phẩm đầu ra. Chẳng hạn, HTX Nông nghiệp Thốt Nốt đã liên kết với Công ty Nông nghiệp Cờ Đỏ, Trại Giồng lúa huyện Vĩnh Thạnh, TP. Cần Thơ để tiêu thụ sản phẩm.

Thứ năm, thúc đẩy chuyển dịch cơ cấu kinh tế, đặc biệt là kinh tế nông thôn, từng bước chuyên môn hóa trong sản xuất, đổi mới phương thức kinh doanh, củng cố quan hệ sản xuất mới. Hoạt động của các tổ hợp tác, HTX từng bước được tổ chức theo quy hoạch và yêu cầu của thị trường, bước đầu khắc phục tình trạng sản xuất manh mún, nhỏ lẻ. Trong lĩnh vực nông nghiệp, nhiều HTX đã góp phần tích cực chỉ đạo phong trào “đôn điền, đổi thửa” để tiện cho khâu cơ giới hóa, thủy lợi hóa và chuyên canh cây trồng, vật nuôi theo hướng sản xuất hàng hóa.

HẠN CHẾ, KHÓ KHĂN

(i) Quy mô sản xuất nhỏ do thiếu vốn, máy móc thiết bị lạc hậu, thiếu mặt bằng sản xuất, kinh doanh. Phần lớn các tổ hợp tác, HTX, đặc biệt là các HTX nông nghiệp quy mô còn nhỏ, năng lực nội tại còn hạn chế, khả năng tích lũy để đầu tư phát triển chưa nhiều. Nguồn lực tài chính của nhiều tổ hợp tác, HTX nông nghiệp còn yếu và thiếu, cơ sở vật chất kỹ thuật nghèo nàn.

(ii) Nguồn nhân lực cho phát triển kinh tế tập thể còn nhiều hạn chế, đặc biệt là thiếu cán bộ có năng lực quản lý và điều hành các hoạt động dịch vụ. Thực tế cho thấy, hoạt động của các mô hình kinh tế tập thể có hiệu quả, trước hết là những HTX có đội ngũ cán bộ, nhất là cán bộ chủ chốt được đào tạo cơ bản, có trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cao, có tâm huyết và ngược lại. Tuy nhiên, nhìn tổng thể, năng lực quản lý kinh tế của đội ngũ cán bộ chủ chốt của các tổ hợp tác, HTX chưa đáp ứng được yêu cầu mở rộng và nâng cao chất lượng hoạt động trong cơ chế thị trường, có sự cạnh tranh quyết liệt giữa các thành phần kinh tế. Thêm vào đó, nguồn lực lao động trong các tổ hợp tác, HTX có trình độ chuyên môn thấp, lao động chưa qua đào tạo còn nhiều đã ảnh hưởng không nhỏ đến hiệu quả hoạt động sản xuất, kinh doanh.

Thu hoạch cá tra tại HTX Thới An

(iii) Tổ chức hoạt động của bộ phận lớn tổ hợp tác, HTX chưa tốt, liên kết xã viên chưa chặt chẽ, phần lớn còn mang tính tự phát, chạy theo thị trường, nên hiệu quả chưa cao. Trong thời gian qua, hầu hết các tổ hợp tác, HTX đã được chuyển đổi và đăng ký kinh doanh theo Luật HTX năm 2003, nhưng trong quá trình chuyển đổi và phát triển, không ít HTX vẫn chưa đảm bảo nguyên tắc dân chủ, công khai, minh bạch. Do vậy, nhiều HTX còn yếu trong tổ chức và hoạt động, dẫn đến ngưng hoạt động thậm chí phải giải thể. Tâm lý trông chờ, ỷ lại vào sự giúp đỡ hỗ trợ của Nhà nước còn khá phổ biến. Sự liên kết, liên doanh giữa các tổ hợp tác, HTX với các doanh nghiệp, cũng như giữa các bộ phận này với nhau còn thiếu chặt chẽ...

(iv) Quản lý nhà nước đối với kinh tế tập thể còn nhiều bất cập. Nhiều chính sách ưu đãi, hỗ trợ cho kinh tế tập thể chưa được hướng dẫn triển khai kịp thời hoặc chưa phù hợp. Chẳng hạn như vấn đề về đất đai: Nhà nước quy định HTX được giao và cho thuê đất, nhưng lại không có hướng dẫn cụ thể về các tiêu chí như thế nào thì được giao, được cho thuê. Còn, việc miễn giảm tiền thuê đất cho HTX tuy được Bộ Tài chính hướng dẫn, nhưng trên thực tế, khi các HTX chưa được thuê đất, thì không thể được miễn, giảm tiền thuê đất...

MỘT SỐ GIẢI PHÁP

Để phát triển kinh tế tập thể, từng bước khắc phục tình trạng sản xuất nhỏ lẻ, manh mún, đặc biệt là trong lĩnh vực nông nghiệp, góp phần phát triển theo hướng sản xuất lớn, hiện đại... trong thời gian tới, TP. Cần Thơ cần thực hiện một số giải pháp chủ yếu sau:

Một là, tuyên truyền nâng cao nhận thức của các cấp ủy đảng, chính quyền, đoàn thể, của các thành

phần kinh tế và quần chúng nhân dân về lợi ích, vai trò, chức năng, nhiệm vụ của kinh tế tập thể đối với sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa của Thành phố. Phổ biến kịp thời những chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước đến đội ngũ cán bộ, đảng viên trong bộ máy Đảng, chính quyền, các đoàn thể chính trị - xã hội và toàn thể nhân dân. Tạo điều kiện cho kinh tế tập thể phát triển, dần dần xóa đi những mặc cảm trước đây đối với HTX trong cơ chế quan liêu bao cấp.

Hai là, lựa chọn mô hình kinh tế tập thể phù hợp với từng lĩnh vực, thúc đẩy kinh tế hộ, tổ hợp tác phát triển theo hướng sản xuất hàng hóa, làm cơ sở cho phát triển HTX. Trong quá trình xây dựng và phát triển kinh tế tập thể, cần căn cứ vào tính đặc thù ngành nghề và đặc điểm từng vùng có thể lựa chọn, tìm kiếm những mô hình phù hợp và phổ biến rộng rãi các mô hình có tiềm năng để các xã viên lựa chọn. Xây dựng các HTX đa dạng về quy mô và hình thức tổ chức. Cụ thể là, cần đa dạng từ các thành viên tham gia, các hộ nông dân, trang trại đến các tổ chức và doanh nghiệp thuộc mọi lĩnh vực, thành phần kinh tế. Tăng cường các mối liên kết kinh tế giữa các HTX với nhau, giữa HTX với các tổ chức khoa học, công nghệ, các doanh nghiệp thuộc các thành phần kinh tế. Tăng cường công tác tổng kết thực tiễn phát triển kinh tế tập thể để điều chỉnh mô hình hoặc tìm kiếm mô hình mới, giới thiệu, phổ biến và nhân rộng những mô hình kinh tế tập thể hoạt động có hiệu quả, giúp người dân nâng cao nhận thức, tạo điều kiện cho kinh tế tập thể ngày càng phát triển.

Bên cạnh đó, cần thúc đẩy sự phát triển kinh tế hộ gia đình và các tổ hợp tác làm nền tảng để phát triển các HTX trong tất cả các lĩnh vực. Cần định hướng sự phát triển của kinh tế hộ gia đình và các tổ hợp tác theo những mô hình có hiệu quả trong từng lĩnh vực, từng bước đi lên sản xuất hàng hóa lớn, đến khi sự phát triển đủ mạnh thì khuyến khích, tạo điều kiện để kinh tế hộ, các tổ hợp tác liên kết với nhau theo mô hình HTX.

Ba là, tăng cường liên kết "bốn nhà" (nhà nông, nhà khoa học, nhà doanh nghiệp, Nhà nước), liên kết vùng trong phát triển kinh tế tập thể. Thực tiễn cho thấy, nhiều mô hình kinh tế tập thể, đặc biệt là HTX nông nghiệp trên địa bàn Thành phố đã thực hiện khá tốt hoạt động liên doanh, liên kết trong sản xuất, kinh doanh với các công ty, doanh nghiệp để sản xuất và tiêu thụ sản phẩm, qua đó hiệu quả sản xuất, kinh doanh của các HTX được nâng lên. Điển hình trong lĩnh vực này là HTX Thủy sản Thới An với mô hình liên kết sản xuất, tiêu thụ

cá tra... Ngoài ra, cần sớm tập trung xây dựng và kiện toàn một số mô hình nông nghiệp - công nghiệp - dịch vụ (tổ hợp nông - công nghiệp - dịch vụ) trong từng vùng sản xuất nông sản tập trung, có khối lượng hàng hoá lớn theo quy hoạch. Trong đó, lấy doanh nghiệp chế biến làm nòng cốt, đầu tàu hướng dẫn, giúp đỡ các nông hộ, tổ chức kinh tế tập thể và các thành phần kinh tế khác sản xuất hàng hoá nông sản đáp ứng nhu cầu của thị trường trong nước và xuất khẩu. Song song với đó, cần tăng cường liên kết giữa các địa phương ở Đồng bằng sông Cửu Long, tạo điều kiện cho kinh tế tập thể của Thành phố nói riêng và vùng Đồng bằng sông Cửu Long nói chung tiếp cận tốt hơn thị trường tiêu thụ và hợp tác với nhau trong sản xuất.

Bốn là, phát triển nguồn nhân lực cho kinh tế tập thể. Đây là yếu tố quan trọng quyết định đến sự thành bại của bất cứ thành phần kinh tế nào, trong đó có kinh tế tập thể, đặc biệt là đội ngũ cán bộ quản lý HTX, tổ hợp tác. Để làm được điều đó, cần coi trọng công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, xã viên và lao động của kinh tế tập thể với phương châm thường xuyên, liên tục, kết hợp giữa đào tạo với bồi dưỡng, ưu tiên đào tạo, bồi dưỡng cán bộ chủ chốt của HTX. Đa dạng hóa các hình thức đào tạo, bồi dưỡng cho cán bộ quản lý cũng như người lao động...

Năm là, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước đối với kinh tế tập thể, phát huy vai trò của Liên minh HTX, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể và nhân dân trong phát triển kinh tế tập thể. Có cơ chế phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan quản lý nhà nước đối với kinh tế tập thể, tránh sự chồng chéo trong quản lý. Nâng cao vị trí, vai trò của Liên minh HTX TP. Cần Thơ để xứng đáng là một tổ chức của HTX phát huy tốt vai trò "bà đỡ" trong việc hỗ trợ các tổ hợp tác, HTX đẩy mạnh liên kết, hợp tác trong hoạt động sản xuất, kinh doanh... góp phần thúc đẩy kinh tế tập thể của Thành phố phát triển. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Thủ tướng Chính phủ (2013). *Quyết định số 62/2013/QĐ-TTg, ngày 25/10/2013 về chính sách phát triển hợp tác, liên kết sản xuất gắn với tiêu thụ nông sản, xây dựng cánh đồng lớn*
2. Liên minh HTX TP. Cần Thơ (2013). *Báo cáo tình hình kinh tế tập thể và hoạt động của Liên minh HTX các năm 2006-2012*
3. Trần Hoàng Hiếu (2013). *HTX trong nông nghiệp ở khu vực Đồng bằng sông Cửu Long*, Đề tài khoa học cấp cơ sở năm 2013, Học viện Chính trị - Hành chính Khu vực IV